

Eurooppa, me ja koulutuksen tulevaisuus

Jyrki J.J. Kasvi
eduskunta, tulevaisuusvaliokunta

EU on vapaata liikkuvuutta

- Sisämarkkinoiden neljä vapautta: pääomien, tavaroiden, palveluiden ja **työvoiman** vapaa liikkuvuus
 - Alkuperäisenä tavoitteena Euroopan talouksien sitominen yhteen
- EU:n koulutuspolitiikka pyrkii edistämään
 - Työvoiman liikkuvuutta
 - Euroopan kilpailukykyä
- **Työvoiman liikkuvuuden parantaminen**
 - Tutkintojen yhteensovittaminen ja tunnustaminen
 - Opiskelija-, opettaja- ja tutkijavaihdon sekä yhteistyön tukeminen
- Käytännön koulutuspolitiikka jää jäsenvaltioille
 - **Kööpenhaminan prosessi** yhtenäistää ammatillisen koulutuksen opintosuorituksia ja laatua
 - **Bolognan prosessi** yhdenmukaistaa korkea-asteen opintojaksoja

Suomi ja Eurooppa

- Työvoiman liikkuvuus nähdään usein vain uhkana
 - ”Puolalainen putkimies” ja uusien jäsenmaiden karenssit 2004
 - Myös Suomesta on lähdetty viime vuosina (sairaanhoitajat)
 - Suomessa edelleen hyvin vähän ulkomaista työvoimaa
- Suomen oppilaitokset ovat hyvin kotoperäisiä
 - Suomalaiset oppilaitokset eivät kiinnosta ulkomaisia opiskelijoita, opettajia tai tutkijoita
 - Opiskelu olisi maahanmuuttajatyövoiman parasta kotoutusta
- **Suomalaisten nuorten kiinnostus opiskella ulkomailla vain vähenee!**
 - Tulisiko lukukaudesta ulkomailla tehdä pakollinen osa tutkintoa?

Suomen muurit

- Suomi on kaukainen saari
 - Keski-Euroopassa pääsee junalla kauas ja kotiin
- Suomi on omituinen kieli
 - Suomessa vain satunnaisesti kunnon opetusta englanniksi
 - Suomalaisten tulisi pystyä opiskelemaan myös saksaksi, ranskaksi ja espanjaksi
 - **Kielten perusopetus on avainasemassa**
- Suomalaiset opiskelijat ovat vanhoja
 - Suomalaisilla opiskelijoilla on perheet ja työpaikat
 - **Välivuodet on karsittava pois!**
- Suomi on kadottanut ulkomaille lähtemisen perinteen
 - Kun omassa oppilaitoksessa ei ole ulkomaisia opettajia tai opiskelijoita, ei saada mallia ulkomaille lähdöstä
 - **Suomeen on aktiivisesti rekrytoitava sekä opettajia että oppilaita ja palkittava oppilaitoksia kansainvälistymisestä!**

Maailman parhaat koululaiset

- Suomen koululaiset menestyvät PISA-vertailuissa
 - Mutta viihtyvät koulussa poikkeuksellisen huonosti
- Maailman parhaat koululaiset menevät kuitenkin maailman keskinkertaisimpiin yliopistoihin!
 - Suomen ”huippuyliopistot” kansainvälisten vertailujan kolmenumeroisilla sijaluvuilla
- Suomen yliopistopolitiikka on ollut onnistunutta aluepolitiikkaa
 - Elinvoimaiset kasvukeskukset syntyneet nimenomaan maakuntayliopistojen ympärille
- Onko yliopisto tai edes ammattikorkeakoulu lähipalvelu?
 - Milloin ihmiset alkoivat opiskella lastenhuoneesta?

Yliopistopolitiikka ei ole aluepolitiikkaa

- Koulutusjärjestelmän on kannustettava luovuuteen
 - monitieteisyys, heterogeenisyys ja verkostoituminen
- Suomessa on liian monta liian pientä oppilaitosta eri puolilla maata
 - Yksikään Suomen kampus ei ole oikeasti monitieteinen.
 - Uusien ideoiden ja ajatusten kriittistä massaa ei saavuteta.
- Yliopistopolitiikka ei saa olla aluepolitiikkaa,
 - Yliopistot kilpailevat nykymaailmassa globaaleilla markkinoilla, maakuntasarjaa ei enää ole
- Yliopistopolitiikka on kansallisen kilpailukyvyn ydin.
 - Akateeminen tutkimus ja koulutus on keskitettävä muutamaksi riittävän suureksi ja monitieteiseksi yksiköksi.
 - **Mutta miten pienten yliopistokaupunkien käy?**

Osaamistarpeiden Suuri murros

Nykyaikaisen
tietokoneohjatun
harvesterin
eläköityvä
käyttäjä on
voinut aloittaa
työuransa
pokasahalla
ja hevosella

24.11.2009

Kertakäyttökoulutuksesta jatkuvaan oppimiseen

- Enää kukaan ei voi osata kaikkea, mitä työssä tarvitaan
 - Työssä tarvittavan ja tuotettavan tiedon ja osaamisen määrä kasvaa
 - Työuralla 3-5 ammattia ja ~10 työnantajaa
- Perinteinen kertakäyttökoulutus ja työnopetus eivät enää riitä
 - Työ on jatkuvaa muutosta ja siihen sopeutumista eli oppimista!
- **Tärkeintä ei ole olla hyvä tänään vaan huomenna parempi kuin eilen**
 - Kertakäyttökoulutuksesta on siirryttävä jatkuvaan elinikäiseen oppimiseen
 - Täydennys- ja aikuiskoulutus (ohjattu ja itsenäinen)
 - Työssä oppimisen tukeminen (tietotuki)
- Koulutus ja työssä oppiminen on liitettävä yhteen!
 - Ennen työuraa saadun koulutuksen merkitys vähenee ja työn ohessa opitun merkitys kasvaa
- Opiskelijoista yhä suurempi osa on ”toisella kierroksella”
 - Oppilaiden valmiudet hyvin erilaisia

Koulutusjärjestelmästä osaamisjärjestelmään

- **Koulutuksen ja opetuksen ja eläkkeen raja-aidat purettava**
 - Ei mikään tutkinto kannan enää eläkeikään asti
 - Eläkkeellä ollaan aktiivisia kansalaisia
- **Sosiaaliturva, työmarkkinat ja opintotuki uusiksi**
 - Osa-aikainen työssäkäynti ja opiskelu arkipäiväiseksi
 - Täydennyskoulutuksen oltava taloudellisesti mahdollista
- **Koulutusinstituutiot tutkintotehtaista osaamisen kehittäjiksi ja ylläpitäjiksi**
 - Tutkinto on pelkkä vanha pala paperia
- **Oppijat tarvitsevat osaamisen hallinnan työvälineitä**
 - Mitä minä osaan?
 - Mitä minun pitäisi osata?
 - Miten minä voin sen oppia?

Megatrendit ja osaaminen

- **Ilmastonmuutos** ja ympäristökysymykset
 - Päästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen vievät nopeasti kasvavan osan tuottavuuden kasvusta
 - Kustannukset: Työvoima + pääoma + raaka-aine + **ilmasto**
 - **Energiateollisuuden rakennemuutos: hajautettu vai keskitetty?**
 - **Energiatehokas rakentaminen, teollisuus**
- Väestön **ikärakenteen** muutos, demografinen kriisi
 - 2011 vaaleissa yli puolet äänioikeuden käyttäjistä on eläkkeellä
 - **Joka toinen nuori koulutettava hoito- tai sosiaalialan ammattiin**
 - **Kotoutettava n0.000 maahanmuuttajaa vuodessa**
- Uudet **teknologiat** muokkaavat yhteiskuntaa
 - Tieto- ja viestintäteknologia kypsynyt läpäisemään ubiikkiyhteiskunnan
 - Seuraavaksi nano-, bio-, geeni- ja **fuusioteknologiat**
 - **Uusien teknologiaalojen opetus ja ammattitaidon jatkuva ylläpitäminen**
- **Globaali** verkostoituminen ja riippuvuus
 - Suomen metsätalouden rakennemuutos
 - **Uudenlaisen metsänhoidon, puunkorjuun ja puunjalostusteollisuuden uudet osaamistarpeet**

Tulevaisuuden osaamistarpeet

- Elämänhallintataidot
 - Työn, perheen ja elämän yhteensovittaminen
 - Omasta henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen
- Osaamisenhallintataidot
 - Jatkuva työssä ja työn ohessa oppiminen ja opiskeleminen
 - Työskentely yhä uusissa ammateissa, joihin ei koulutusta
- Tiedonhallintataidot
 - Infoähky on tietoyhteiskunnan tärkein työterveysriski
- Verkostoitumistaidot
 - Uudet ajatukset syntyvät eri alojen sulautuessa
- Missä ja miten nämä opitaan?

Keskustelua?

